

MUNI
TEIRESIÁS

Co a jak může vyhledávat nevidomý uživatel

Zkušenosti z Knihovny Digitálních Dokumentů a Knihovní brány Daleth

Zdeněk Bajtl (SONS ČR); Michaela Hanousková, Svatoslav Ondra (MU)

Přístupnost knihovních dat, SKIP ČR, 8. listopadu 2022

Představujeme se

Zdeněk Bajtl, Knihovna digitálních dokumentů (KDD), SONS ČR

- založena v r. 1993
- cca 2200 čtenářů, cca 45 tis. dokumentů
- krásná a populárně-naučná literatura, učebnice, odborná literatura, periodika

Michaela Hanousková, Svatoslav Ondra, Středisko **Teiresiás**, MU

- knihovna založena v r. 1999
- přes 400 čtenářů, cca 6 tis. dokumentů
- odborná a studijní literatura, učebnice pro SŠ
- digitální, hmatové a hybridní publikace
- provozovatel Knihovny brány Daleth

MUNI
TEIRESIÁS

Úvod

Existují v populaci se zrak. postižením specifika ve vyhledávání?

- z hlediska žánru, oboru, tématu:
spíše ne
- z hlediska technického:
ano, větší důraz na informace o:
 - formě a formátu publikace
 - zpracování publikace (způsobu zpřístupnění obsahu)
 - kde je publikace k dispozici

Specifické informace o publikaci

Forma publikace:

- audio dokument
- hmatový dokument
- **digitální dokument**

Specifické informace o digitálních publikacích

- technický formát dokumentu (TXT, DOCX, PDF, EPUB...)
- zpracování – jaké úpravy dokumentu byly provedeny za účelem zpřístupnění dokumentu:
 - strukturování dokumentu (nadpisy atp.)
 - tabulková data
 - obrazová data
 - další netriviální prvky (pozn. p. čarou, speciální symboly...)
- další informace (?):
 - rozsah původní publikace (předlohy)
 - kódování znaků, velikost digitálního dokumentu (v kB)
 - zdroj, z něhož byla úprava provedena

Název: Základní kniha germánského pohanství

Podnázev: na duchovní cestě Ásatrú

Autor: Paxsonová Diana L.

Autor nepřímý: přeložila T. Živa Kopecká

Typ dokumentu: MONOGRAFIE

Předmětová skupina: Historie, Náboženství

Forma: Studie

Anotace: Přehled informací o dnešním germánském pohanském hnutí. Popisuje pohanskou víru i praxi. Kniha o současném novopohanství představuje bohy a bohyně germánského a skandinávského panteonu a popisuje, jak je uctívat, ale také jak uctívat předky, duchy přírody a sebe sama. Autorka se také zabývá historií severských a germánských náboženství s důrazem na jejich dnešní obrodu.

Nakladatelství: Grada Publishing

Rok vydání: 2011

Místo vydání: Praha

ISBN: 978-80-247-3217-6

Rozsah: 164 stran

Formát: 21 cm

ID dokumentu: 45524

Stav zdroje: od nakladatele

Formát dokumentu: RTF

Stav po zpracování: nezalomeno

Kódování: Windows

Archivace: ZIP

Datum zařazení: 16.12.2021

Velikost souboru: 176.65 KB

Příklad průvodky dokumentem KDD

Průvodka dokumentem:

V knize jsou použity nadpisy do čtvrté úrovně

Části knihy jsou označeny dvěma znaky number - psáno ##

Kapitoly jsou označeny jedním znakem #

Podkapitoly jsou označeny dvěma hvězdičkami - psáno **

Tabulky jsou umístěny mezi znaky @ a &

Poznámky pod čarou jsou umístěny v závorce za textem, ke kterému se vztahují

Za průvodkou je interaktivní obsah.

Konec průvodky

Problémy při vyhledávání publikací

2. Jednotlivé knihovny se vyznačují různou úrovní zpracování – zpřístupnění publikací.
3. Struktura bibliografických dat není mezi knihovnami jednotná.

Knihovní brána Daleth – všeobecně

- rozhraní pro sdružené vyhledávání v několika knihovnách současně (www.teiresias.muni.cz/daleth)
- v provozu od roku 2003
- v současnosti zapojeno 12 knihoven:
 - **univerzitní:**
Elsa, ČVUT; Teiresiás, MU; Carolina, UK; Augustin, UHK; Jabok; ...
 - **všeobecné:**
KDD SONS ČR, KTN, NLS LOC
- mobilní aplikace
- jeden z cílů: napříč knihovnamí poskytovat srovnatelná bibliografická data v jednotném formátu

Vyhledávání v dokumentech

TYP DOKUMENTU	libovolný	▼
KDE POLOŽKA	Autor	▼
OBSAHUJE	Požadovaný výraz napište zde...	
	...a současně	▼
KDE POLOŽKA	Autor	▼
OBSAHUJE	Požadovaný výraz napište zde...	
Počet záznamů na stránku:	20	▼
X Nové hledání		HLEDAT

KNIHOVNY **DIGITÁLNÍ KNIHOVNÍ DATABÁZE** ⊖

- Středisko Teiresiás, Masarykova univerzita, Brno
- Středisko Elsa, ČVUT v Praze
- Carolina – středisko digitalizace studijních zdrojů Informačního, poradenského a sociálního centra, UK v Praze
- Knihovna pro studenty se speciálními potřebami, Pedagogická fakulta, UK v Praze
- Středisko Augustin, Univerzita Hradec Králové
- Digitální knihovna – Dokumenty pro studenty se specifickými potřebami, VUT v Brně
- Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, Univerzita Palackého v Olomouci
- Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Knihovna digitálních dokumentů (KDD), SONS ČR

KAMENNÉ KNIHOVNY ⊖

- Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Praha
- Souborný katalog Masarykovy univerzity, Brno
- Centrální katalog Univerzity Karlovy v Praze
- Knihovna JABOK, Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, Praha
- Národní knihovní služba Knihovny Kongresu USA pro nevidomé a zdravotně postižené

Knihovní brána Daleth – získávání dat

Různorodost **metod dotazování** databází zapojených knihoven:

1. Dotazování v reálném čase protokolem Z39.50
2. Náhradní metody (pro databáze nekompatibilní se Z39.50)
 - zrcadlení databáze na serveru Dalethu
 - pravidelný automatický nebo ruční import celých databází

Knihovní brána Daleth – formát záznamů

Různorodost **formátu dat** zapojených knihoven:

1. data v MARC21
2. data jako výsledek dotazů SQL nebo API

Knihovní brána Daleth – struktura záznamů

Různorodost **struktury dat** zapojených knihoven:

- podle metodik AACR2 × RDA (u záznamů ve formátu MARC21)
- vlastní struktura polí (u ostatních) → mapování
- hlavní zásady:
 - přístupná verze je chápána jako samostatně publikovaný dokument
→ samostatný bibliografický záznam
 - data záznamu popisují přístupnou verzi, nikoli předlohu
→ zejm. nakladatelské údaje, vydání, ISBN

Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností : koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006

Typ dokumentu: elektronický zdroj

Autor: Stanislav Balík

Nakladatelské údaje: [Brno] : [Masarykova univerzita. Středisko pro pomoc studentů se specifickými nároky], [2018]

Poznámka o originálu: Předloha: 1. vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. 378 stran. ISBN 978-80-7325-144-4.

Rozsah: 1 online zdroj

Poznámka: Název z titulní obrazovky (verze z 25.4.2018). -- Tabulky v tabulkovém modu. -- Obrázky slovně popsány (celkem 9) nebo z textu vynechány, opatřeny původním popiskem, v původní podobě uloženy do samostatných souborů a připojeny hypertextovým odkazem (celkem 3). -- Poznámky ve formátu poznámek pod čarou. -- Obsahuje bibliografie. -- Přístupné pouze pro oprávněné uživatele.

Žánr/forma: monografie, monographs

Předmětová skupina: lokální politika, místní správa, obce s rozšířenou působností, obecní volby, politické koalice, politické strany, volební chování, electoral behavior, local elections, local government, local government, local policy, municipalities with extended competences, political coalitions, political parties

Dostupné z: <https://www.teiresias.muni.cz/knihovna/balceskp.zip>, <https://www.teiresias.muni.cz/knihovna-verejna/prilohy/balceskp.txt>

Pochází z knihovny: Teiresiás, MU

MUNI
TEIRESIÁS

Základní kniha germánského pohanství : na duchovní cestě Ásatrú

Typ dokumentu: elektronický zdroj

Autor: Paxsonová Diana L.; přeložila T. Živa Kopecká

Nakladatelské údaje: 2021

Poznámka o originálu: Praha : Grada Publishing, 2011. -- 164 stran. -- ISBN 978-80-247-3217-6.

Poznámka: od nakladatele; nezalomeno. -- ZIP

Resumé: Kniha o současném novopohanství představuje bohy a bohyně germánského a skandinávského panteonu a popisuje, jak je uctívat, ale také jak uctívat předky, duchy přírody a sebe sama. Autorka se také zabývá historií severských a germánských náboženství s důrazem na jejich dnešní obrodu.

Typ souboru: RTF (Windows); velikost souboru 180892 B

Žánr/forma: monografie, studie

Předmětová skupina: Historie, Náboženství

Dostupné z: <http://kdd.cz/file.php?id=45524>

Pochází z knihovny: KDD

Další české aplikace pro sdružené vyhledávání

- Beletrik v aplikaci WinMenu 2 (Galop)
- Knihomol (Spektra)

Doporučené zdroje

- Stodola, J. *Katalogizace dokumentů pro zrakově postižené podle pravidel AACR2 ve formátu MARC 21 s přihlédnutím k pravidlům RDA*. MU, 2014. ISBN 978-80-210-7764-5 ([e-verze](#))
- Hanousková, M. *Metodika k úpravám elektronických textů pro zrakově postižené čtenáře*. Verze VII.2. MU, 2014 ([e-verze](#))